

Elementy impresjonizmu i symbolizmu – *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach* Jana Kasprowicza

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Jan Kasprowicz, *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach*, [w:] *Wybór poezji*, oprac. J.J. Lipski, Kraków 1990, s. 136–138.
- Źródło: Jan Kasprowicz, *Gdy przyjdzie czas*, [w:] *Wybór poezji*, oprac. J.J. Lipski, Kraków 1990, s. 336–337.

Elementy impresjonizmu i symbolizmu – *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach* Jana Kasrowicza

Krzak dzikiej róży.

Źródło: domena publiczna.

Cykl sonetów *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach* należy do najbardziej rozpoznawalnych tytułów w dorobku literackim Jana Kasrowicza. Dlaczego wiersze opisujące zwyczajny górski krajobraz zyskały tak wielkie uznanie? Nie zdecydował o tym tylko kunsztowny język autora, równie ważna była jego umiejętność łączenia ze sobą elementów dwóch najważniejszych poetyk przełomu wieków: impresjonizmu i symbolizmu.

Twoje cele

- Rozpoznasz elementy impresjonizmu i symbolizmu w utworach z cyklu *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach*.
- Zinterpretujesz postawę podmiotu lirycznego cyklu sonetów Jana Kasrowicza.
- Porównasz sonety z tomu *Krzak dzikiej róży* z późniejszą twórczością Jana Kasrowicza.

Przeczytaj

Jan Kasprowicz

Jacek Malczewski, *Portret Jana Kasprowicza* (1903)

Źródło: domena publiczna.

Jan Kasprowicz (1860–1926) urodził się w Szymborzu, niedużej wsi w okolicach Inowrocławia. W 1888 roku ukazał się pierwszy tom jego poezji, w którym artysta zawarł cykl *Z chałupy*, zainspirowany realiami społecznymi rodzinnej wsi kujawskiej. Kasprowicz w latach 90. zwrócił się ku poetyce [impresjonizmu](#) i [symbolizmu](#), czego efektem był między innymi tom *Krzak dzikiej róży* (1898).

W twórczości Jana Kasprowicza ujawniły się niemal wszystkie ważniejsze tendencje rozwijające się w liryce przełomu wieków. Jego pierwsze próby poetyckie ujawniały wpływy poezji postromantycznej, reprezentowanej przez takich twórców jak Kornel Ujejski czy Teofil Lenartowicz. Jednocześnie w cyklu sonetów *Z chałupy*, wydanym w zbiorze *Poezje* z 1888 roku, zauważalne są elementy [naturalizmu](#). Kasprowicz nie stronił w sonetach od szczegółowego opisu życia na wsi – w tym brudu i nędzy – ukazując szeroką panoramę zjawisk społecznych.

W latach 90. XIX wieku poeta zainteresował się modnymi wówczas kierunkami literackimi – symbolizmem oraz impresjonizmem. Rodząca się właśnie Młoda Polska czerpała z osiągnięć liryki europejskiej, zwłaszcza francuskiej, próbując zaszczerpić nowe rodzaje ekspresji artystycznej na gruncie literatury polskiej. Głośna druga seria poezji Kazimierza Przerwy-Tetmajera (1865–1940) z 1894 roku była wyraźnym świadectwem zmian w rodzimej [mowie wiązanej](#). Również tom *Krzak dzikiej róży* Jana Kasprowicza, który ukazał się w 1898 roku, należał do istotnych punktów zwrotnych w ówczesnej liryce. Szczególnie tytułowy cykl czterech sonetów zyskał status modelowego przykładu realizacji poetyki symbolizmu i impresjonizmu w polskiej literaturze.

” Jan Kasprowicz

Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach

I

W ciemnosmreczyńskich skał zwaliska,
Gdzie pawiookie drzemią stawy,
Krzak dzikiej róży pąs swój krwawy
Na plamy szarych [złomów](#) ciska.

U stóp mu bujne rosną trawy.
Bokiem się piętrzy turnia śliska,
Kosodrzewiny wężowiska
Poobszywały głaźne ławy...

Samotny, senny, zadumany,
Skronie do zimnej tuli ściany,
Jakby się lękał tchnienia burzy.

Cisza... O liście wiatr nie trąca,
A tylko limba próchniejąca
Spoczywa obok krzaku róży.

II

Słońce w niebieskim lśni kryształe,
Światłością stały się granity,
Ciemnosmreczyński las spowity
W bladobłękitne, wiewne fale.

Szumna sikława mknie po skale,
Pas rozwijając srebrnolity,
A przez mgły idą, przez błękity,
Jakby wzdychania, jakby żale.

W skrytych załomach, w cichym schronie,
Między graniami w słońcu płonie,
Zatopion w szum, krzak dzikiej róży...

Do ścian się tuli, jakby we śnie,
A obok limbę toczą pleśnie,
Limbę, zwaloną tchnieniem burzy.

III

Lęki! wzdychania! rozżalenia,
Przenikające nieświadomy
Bezmiar powietrza!... Hen! na złomy,
Na blaski turnic, na ich cienia

Stado się kozic rozprzestrzenia;
Nadziemskich lotów ptak łakomy

Rozwija skrzydeł swych ogromy;
Świstak gdzieś świszcząc spod kamienia.

A między zielska i wykroty,
Jak lęk, jak żal, jak dech tęsknoty,
Wtulił się krzak tej dzikiej róży.

Przy nim, ofiara, ach! zamieci,
Czerwonym próchnem limba świeci,
Na wznak rzucona świstem burzy...

IV

O rozżalenia! o wzdychania!
O tajemnicze, dziwne lęki!...
Ziół zapachniały świeże pęki,
Od niw liptowskich, od [Krywania](#).

W dali echowe słyhać grania:
Jakby nie z tego świata dźwięki
Płyną po rosie, co hał miękki
Aksamit w wilgną biel osłania.

W seledyn stroją się niebiosy,
Wilgotna biel wieczornej rosy
Błyszczą na kwieciu dzikiej róży.

A cichy powiew krople strąca
Na limbę, co tam próchniejąca
Leży, zwałona wiewem burzy...

Symbolizm zakładał sugerowanie czytelnikowi uczuć i nastrojów bez nazywania ich wprost. Symboliści posługiwali się najczęściej obrazami poetyckimi, które w zamierzeniu miały stanowić odpowiedniki przeżyć wewnętrznych. Z tego względu przesłanie ich wierszy było programowo niejasne, dopuszczało wielorakie możliwości interpretacyjne. Rezygnacja z klarownej treści miała istotny cel: twórcy pragnęli mówić o doświadczeniach wewnętrznych, nieposiadających określenia w języku. Dążyli do wyrażania treści metafizycznych, duchowych.

Tak właśnie postąpił Jan Kasprówic w cyklu *Krzak dzikiej róży*. Osobiste wrażenia podmiotu lirycznego i subiektywne odniesienia do obserwowanego pejzażu zostały ograniczone – strofy sonetów są wypełnione przede wszystkim opisami zjawisk przyrody. Jednocześnie wspominane „żale” i „tęsknoty” doświadczane przez tytułową różę każą mniemać, że cykl poetycki nie jest jedynie deskrypcją górskiego krajobrazu. Roślina otrzymuje cechy ludzkie; autor sugeruje w ten sposób, że los krzaka róży można odczytać jako odbicie losu człowieka. Przyroda nie istnieje w wierszu sama dla siebie – staje się przykrywką dla rozważań egzystencjalnych.

Dolina Ciemnosmreczyńska.

Źródło: domena publiczna.

Impresjonizm reprezentował tendencję przeciwną. Wywodzący się ze sztuki malarskiej kierunek opierał się na ulotnych, zmysłowych odczuciach, omijając treści metafizyczne. Impresjoniści odzwierciedlali w swoich obrazach grę światła i kolorów rejestrowaną przez ludzkie oko. Oddawali ją za pomocą niewielkich plam, które obserwowane z odpowiedniej odległości ujawniały nowe jakości barwne. W poezji impresjonizm polegał przede wszystkim na podkreślaniu wagi chwilowych wrażeń wzrokowych, słuchowych czy zapachowych. Podmiot liryczny pozostawał przy tym jedynie ich biernym odbiorcą, nie wchodząc w interakcję ze światem zewnętrznym.

W *Krzaku dzikiej róży* Kasproviczowi udało się połączyć obie poetyki. Pojawiające się w sonetach różę i limbę można odczytać jako symbole sugerujące niewypowiedziane przeżycia wewnętrzne podmiotu. Jednocześnie natura zostaje opisana techniką impresjonistyczną. Kasprovicz tworzy poetycki krajobraz niczym kompozycję kolorowych plam; pisze o „pawiookich stawach”, „bladobłękitnych falach”, „czerwonym próchnie” i „wilgotnej bieli wieczornej rosy”. Odwołuje się do zjawisk świetlnych: „Słońce w niebieskim lśni kryształ, / Światłością stały się granity”, nie zapomina też o doznaniach dźwiękowych: „Szumna sikława mknie po skale”, „Świstak gdzieś świszczę spod kamienia”.

Zestawienie symbolizmu z elementami impresjonistycznego widzenia świata było charakterystyczne dla polskiej poezji przełomu wieków. Twórcy Młodej Polski często wypełniali swoje utwory opisami krajobrazów, lecz nie chcieli rezygnować z wyrażenia treści uczuciowych i emocjonalnych. Stąd też sensualne doznania współistniały z uniesieniami ducha, czego dobrym przykładem są sonety Kasprovicza. Tytułowy krzak dzikiej róży miał poruszyć nie tylko zmysły, lecz i duszę czytelnika.

Słownik

Ciemne Smreczyny

część Doliny Koprowej znajdującej się po słowackiej stronie Tatr Wysokich, porośnięta bujnym lasem świerkowym

impresjonizm

(franc. *impressionisme*, z łac. *impressio* – odbicie, wrażenie) powstały w latach 70. XIX wieku kierunek w malarstwie europejskim, skupiający się na odtwarzaniu chwilowych, subiektywnych wrażeń zmysłowych, który silnie oddziałął na inne sztuki, w tym na literaturę. Za jego prekursora w obrębie malarstwa uważa się Édouarda Maneta, do czołowych przedstawicieli należeli zaś m.in. Claude Monet, Auguste Renoir oraz Edgar Degas. Elementy impresjonistycznej poetyki inspirowanej osiągnięciami francuskich malarzy można odnaleźć w twórczości m.in. Stéphanie'a Mallarmégo, Paula Verlaine'a, Kazimierza Przerwy-Tetmajera czy Jana Kasłowicza

Krywań

szczyt (wys. 2494 m n.p.m.) znajdujący się po słowackiej stronie Tatr Wysokich o rozpoznawalnym zakrzywionym wierzchołku

mowa wiązana

twórczość poetycka

naturalizm

(z łac. *naturalis* – naturalny, wrodzony) prąd literacki powstały w II połowie XIX wieku, wykorzystujący osiągnięcia nauk przyrodniczych, związany z poglądami deterministycznymi i ewolucjonistycznymi; często operował silnymi środkami wyrazu, nie stronił od szczegółowego opisywania scen drastycznych, ukazywał ludzi jako organizmy biologiczne

piędź

staropolska miara długości określana poprzez przeciętną odległość między końcem kciuka i małego lub środkowego palca na rozwartej dłoni; jej dokładna wartość była zależna od regionu, wynosiła około 20 cm

symbolizm

(z gr. *symbolon* – znak umowny) kierunek w sztuce zapoczątkowany przez poetów francuskich w II połowie XIX wieku, zakładający rezygnację z bezpośredniego

opisu emocji, opierający się na sugerowaniu wzruszeń i nastrojów, operujący wieloznacznymi symbolami w celu wyrażenia treści, które nie mają określenia w systemie językowym

złom

stojące, zazwyczaj już martwe drzewo, złamane na skutek wpływu wiatru lub śniegu

Film

Polecenie 1

Na podstawie wykładu prof. Justyny Bajdy, literaturoznawczynie, scharakteryzuj zjawiska natury przypisane przez Kasprowicza do kolejnych pór dnia.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DzN0HGPCZ>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie filmowe lekcji dotyczące zagadnienia elementów impresjonizmu i symbolizmu w poezji Jana Kasprowicza.

Polecenie 2

Określ funkcje obecnych w liryce J. Kasprowicza -izmów, o których mówi prof. Justyna Bajda.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Oceń prawdziwość zdań. Zaznacz w tabeli P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Zdanie	Prawda	Fałsz
Opis natury w cyklu sonetów <i>Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach</i> sugeruje treści o charakterze egzystencjalnym.	☐	☐
Zainteresowanie impresjonizmem i symbolizmem było u Jana Kasprowicza wyjątkowe na tle epoki.	☐	☐
Obecność elementów impresjonizmu w sonetach <i>Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach</i> polega na opisie wrażeń zmysłowych wywoływanych przez zjawiska natury.	☐	☐
Impresjonizm w poezji wychodził z tych samych założeń co symbolizm.	☐	☐

Ćwiczenie 2

Połącz elementy krajobrazu z barwami, którymi zostały określone w sonetach Jana Kasłowicza z cyklu *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach*.

błękitny

róża

złoty

niebiosy

sikława

limba

mgły

hale

wieczorna rosa

las

srebrnolity

czzerwony

biały

seledynowy

szary

Ćwiczenie 3

Zaznacz, jaki środek stylistyczny został użyty w poniższym fragmencie IV sonetu z cyklu *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach*.

„O rozżalenia! o wzdychania!

O tajemnicze, dziwne lęki!...”

aliteracja

hiperbola

antyteza

apostrofa

Ćwiczenie 4

W IV sonecie z cyklu *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach* zaznacz kolorem czerwonym czasowniki użyte do opisu dźwięku, kolorem zielonym – zapachu, kolorem niebieskim – bodźców wizualnych, kolorem pomarańczowym – ruchu.

 zielony

 czerwony

 niebieski

 pomarańczowy

IV

O rozżalenia! o wzdychania!

O tajemnicze, dziwne lęki!...

Ziół zapachniały świeże pęki,

Od niw liptowskich, od Krywania.

W dali echowe słysząc grania:

Jakby nie z tego świata dźwięki

Płyną po rosie, co hal miękki

Aksamit w wilgną biel osłania.

W seledyn stroją się niebiosy,

Wilgotna biel wieczornej rosy

Błyszczą na kwieciu dzikiej róży.

A cichy powiew krople strąca

Na limbę, co tam próchniejąca

Leży, zwałona wiewem burzy...

Ćwiczenie 5

Przeczytaj uważnie wszystkie cztery sonety z cyklu *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach* i wypisz po cztery określenia, którymi zostały opisane krzak dzikiej róży oraz limba.

Róża	Limba
<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>

Ćwiczenie 6

Z cyklu *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach* wypisz trzy wersy, w których ujawniają się emocje podmiotu lirycznego. Uzasadnij swój wybór.

Wers	Uzasadnienie

Ćwiczenie 7

Napisz rozprawkę na 200 słów, w której odpowiesz na pytanie: Jakim człowiekiem byłby krzak dzikiej róży, jeśli uznamy, że losy tytułowej rośliny z sonetów Jana Kasprowicza symbolizują ludzkie uczucia?

Ćwiczenie 8

W rozprawce na 300 słów porównaj nastrój cyklu *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach* z wierszem Jana Kasprówicza *Gdy przyjdzie czas* z tomu *Chwile* (1911).

” Jan Kasprówicz

Gdy przyjdzie czas

Gdy przyjdzie czas, gdy przyjdzie czas

Odchodzić od pól tych i łąk,

Słońcu się nisko pokłonię,

Niebu pokłonię się w krąg.

O Boże mój, o Boże mój! –

Tak szepnę usty wdzięcznemi:

Dałeś mi wszystko, co mogłeś:

Zapach tej drogiej ziemi.

Żal będzie iść, żal będzie iść,

Ciężar zawiśnie u stóp,

Chyba że w gór tych obliczu

Cichy sprawicie mi grób.

Tej roli piędź, tej roli piędź

Ostatnią mi będzie ostoją:

Tu się mej duszy tęsknice

Na wieki wieków ukoją.

Źródło: Jan Kasprówicz, *Gdy przyjdzie czas*, [w:] *Wybór poezji*, oprac. J.J. Lipski, Kraków 1990, s. 336–337.

Praca domowa

Poszukaj zdjęć przedstawiających krajobrazy opisane w sonetach Kasprowicza (Tatry, w tym Ciemne Smreczyny i Krywań). Zastanów się, czy utwory z tomu *Krzak dzikiej róży* adekwatnie opisują górskie pejzaże, i zanotuj swoje spostrzeżenia.

Dla nauczyciela

Autor: Marta Kulikowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Elementy impresjonizmu i symbolizmu – *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach* Jana Kasprowicza

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielanekę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

6) rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna, mitologiczna itp.) oraz określa ich funkcje w tekście;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

IV. Samokształcenie.

1. rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

6. wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

3) rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych oraz odczytuje ich funkcje;

7) określa przemiany konwencji i ich przenikanie się w utworach literackich; rozpoznaje odmiany synkretyzmu (rodzajowego, gatunkowego) oraz interpretuje jego znaczenie;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

4) porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;

7) zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu do współczesności.

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

5) określa właściwości języka jako nośnika i przekaźnika treści kulturowych;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;

- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- rozpoznaje elementy impresjonizmu i symbolizmu w utworach z cyklu *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach*,
- interpretuje postawę podmiotu lirycznego cyklu sonetów Jana Kasprowicza,
- porównuje sonety z tomu *Krzak dzikiej róży* z późniejszą twórczością Kasprowicza,
- redaguje tekst o charakterze argumentacyjnym.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- odwrócona klasa;
- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z treściami w sekcji „Przeczytaj”.
2. W ramach przygotowania do lekcji uczniowie wykonują pierwszą część zadania domowego: Poszukaj zdjęć przedstawiających krajobrazy opisane w sonetach Kasprowicza (Tatry, w tym Ciemne Smreczyny i Krywań). Szczególnie zainteresowane osoby mogą przygotować prezentację multimedialną na ten temat, wzbogaconą ścieżką muzyczną. Nauczyciel prosi, by uczniowie przeczytali także w domu wiersz *Krzak dzikiej róży*, a chętna osoba może przygotować się do jego odczytania z elementami interpretacji aktorskiej.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji oraz cele zajęć, omawiając lub ustalając razem z uczniami kryteria sukcesu.
2. Lekcja rozpoczyna się od prezentacji tatrzańskich krajobrazów (nauczyciel może ocenić dodatkową pracę uczniów). Później przygotowana do tego osoba odczytuje *Krzak dzikiej róży* J. Kasprowicza. Następnie prowadzący zajęcia pyta: czy utwór Kasprowicza adekwatnie opisuje górskie pejzaże? Uczniowie dzielą się swymi refleksjami.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel zapowiada, że uczniowie będą pracowali nad multimediami w parach. Odtwarza wykład prof. Justyny Bajdy, a następnie prosi, by uczniowie wykonali polecenie 1 i 2 z sekcji „Multimedia”. Po upływie ustalonego czasu wybrane osoby prezentują odpowiedzi, a nauczyciel weryfikuje ich poprawność.

2. Później, wciąż pracując w parach, uczniowie wykonują ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się”: 1, 2, 4 i 6.
3. Wybrane osoby odczytują treść ćw. 7 i 8. Nauczyciel prosi, by każda z par wybrała temat do opracowania. Zadaniem uczniów jest przygotować konspekt pracy pisemnej na wybrany temat. Uczniowie podczas pracy mogą wymieniać się spostrzeżeniami i prosić nauczyciela o wskazówki.

Faza podsumowująca:

1. W ramach podsumowania uczniowie sporządzają na tablicy mapę myśli prezentującą -izmy charakterystyczne dla poezji Jana Kasłowicza.
2. Na koniec zajęć nauczyciel prosi wybranych uczniów o rozwinięcie zdania: Na dzisiejszych zajęciach dowiedziałem się..., nauczyłem się...

Praca domowa:

1. Zredaguj pracę pisemną zgodnie z konspektem przygotowanym podczas lekcji (wykonaj ćw. 7 lub 8).

Materiały pomocnicze:

- Aleksandra Okopień-Sławińska, *Semantyka wypowiedzi poetyckiej*, Kraków 2001.
- Artur Hutnikiewicz, *Młoda Polska*, Warszawa 1994.
- Iwona Mikołajczak, *Dialektyka obrazowania modernistycznego „Krzak dzikiej róży w ciemnych smreczynach” Kasłowicza i „Rozdziobią nas kruki, wrony” Żeromskiego*, „Pamiętnik Literacki” 2013/2.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Film” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.